

Erdőtelepítési lehetőségeink korlátai

Dr. Sipos Árpád kétségbe vonja a távlati grandiózus erdőtelepítési terv végrehajtási lehetőségeit. Ezt a megállapítást szeretném kiegészíteni.

Az MTA 1998. évi „Természetközeli erdő- és vadgazdaság” című kiadványában kifejtettem véleményemet a magyar honfoglalás és az általános felmelegedés – véleményem szerinti – összefüggés közt, de ez kihatással lesz hazánk további életére és a mi erdészeti tevékenységünkre is. Az arid klíma északra húzódásával a mezőgazdaság és erdészet termelési lehetőségei – főképp a magyar Alföldön – csökkenni fog. Ez belső népvándorlást idézhet elő, mert az Alföld vízellátása szinte megoldhatatlan lesz, a gravitációs öntözés megoldhatatlan, nagy víztömeget nem lehet mechanikusan kitermelni. Erősen csökkenni fog nagy területek termésátlaga, sok erdő, gyümölcsös, szőlő kipusztul. Az itt élő, megélhetését elvesztő népesség a humidabb vidékre költözik, és ezen humid területek fogják ellátni mezőgazdasági és erdészeti termékekkel az országot.

Tehát az éghajlati változásoknak a belátható jövőben komoly gazdasági következményei lesznek. Az élelmiszer döntő stratégiai cikk lesz, biztosítása komoly politikai kérdés. A hiány következménye a termőtalaj felértékelődése. Nem a talaj minősége – melyen javítani lehet –, hanem a termeléshez szükséges vízmennyiség megléte lesz a döntő. A mezőgazdasági termelés közül a gyümölcsstermelés a magasabb domboldalakra, a mezőgazdasági az enyhébb lejtőkre fog húzódni, a fennmaradó területeket kapja majd az erdészet.

Az ambiciózus távlati erdőtelepítések lehetősége így valószínűleg leszűkül, valószínűleg nem tartható a 25–26%-os erdősültségi elvárás, hisz a jelenleg nem gazdaságos – de távlatokban reményt keltő – területek nem kerülnek átadásra. Természetesen sok már most is mezőgazdaságilag nem vagy ráfizetéssel művelhető területet ajánlanak fel, szabadulva az elviselhetetlen tehertől, mely a mezőgazdaság vállára nehezedik. Azonban tudomásul kell vennünk, és ami még ennél is fontosabb, a társadalom tudatába be kell építenünk a következőt: az átadandó területek egy részét nemcsak a mező-

gazdaság, hanem az erdőgazdaság sem tudja gazdaságosan működtetővé tenni. Be kellene vezetni egy új fogalmat:

„KÖRNYEZETJAVÍTÓ FÁSÍTÁS”.

Ez a kifejezés nem csak a szakmának, hanem főképp a nagyközönségnek, a tömegeknek, az államapparátusnak, az EU-nak szólna. Az a lényeg, hogy költségei nem terhelnék az ágazatot, az erdészet részére mint megfizetett társadalmi feladat jelentkezne. Magában foglalná az alföldfásítás nagy részét, kopárfásítást, útfásításokat, mezővédő fásításokat, közjóléti létesítményeket. Természetesen mindenütt kerülni kellene az erdő szót.

A szakmát szolgáló valódi erdőtelepítéseket is szét kellene választani. Külön kellene kezelni a természetes erdők növelését szolgáló telepítéseket és a fő célul fatermelést szolgáló területeket. Természetesen ezek is nagyon sok „erdő” funkciót is ellátnak – CO₂-megkötés, talajvédelem, esztétika, közjólét. A kettő tulajdonképpen abban különbözik egymástól, hogy nem törekszik a klasszikus teljes egészet nyújtó – tudományosan meghatározott – funkció elérésére, teljesen kihasználja a termőhely potenciálját, figyelembe véve a gazdaság igényeit, szükségleteit (pl. exótatelepítés, klónozott fajok). Ezek a fatermelést szolgáló területek természetesen a jobb termőhelyeket foglalják el, melyek az első részben foglaltak szerint csökkenni fognak. Ezért ezeken a helyeken indokolt az ültetvények létesítése. Érthetetlen a természetvédők idegenkedése ettől a szótól. Ausztriában, Stájerországban az „Almaút” mellett hatalmas alma- és szőlőültetvények vannak beékelve erdőtömbök közé, változatos képet adva a domboldaloknak, tájba illőek, létüket senki sem kifogásolja. Mi miért nem termelhetünk faanyagot ilyen módon, hisz az, amint láthatjuk, az almát sem az erdei vadalmafákról szedjük, hanem a mesterséges almaültetvényekről.

A telepítéseknél fokozottan kell ügyelni a tűzvédelemre. Szélesebb nyíladekokat kell tervezni, és ezeket tisztán tartani. Az arid klíma fokozni fogja a tűzveszélyt, amint ezt Franciaország mediterrán vidékei bizonyítják. Ezt a tűzveszélyt a fafajpolitikai

szempontoknál is figyelembe kell venni.

A közjóléti fásításokra visszatérve még két követelményt kell figyelembe vennünk. Az egyik a mezővédő erdősávok. Az arid klíma még jobban megköveteli a szárító szelek megtörését. Ezek újralétesítése létfontosságú lesz, de a terület szétaprózottsága következtében politikai kérdésként fog jelentkezni. A múlt tapasztalata alapján, amikor is sok mezőgazdasági szakember ezt a ténykedésünket az erdészet erőszakos terjeszkedésének tekintette, erősen hangsúlyozni kell, hogy nem kezdeményező, hanem végrehajtó szerv leszünk.

Felvetődött az árvízi kényszer-víz-tározók létesítése. Egyesek ezeket szintén erdősítéssel kívánják hasznosítani. Itt is hangsúlyozni kell, hogy ezek a területek nem alkalmasak rendszeres erdőgazdálkodásra, egy erdészeti üzem nem vállalhatja azt a kockázatot, hogy olyan állományokat létesítsen, melyek léte kockázatos, nincs olyan fafaj, mely kibír esetleg egyhónapos pangó vizet, utána több hónapos szárazságot. Az ilyen fásítások szintén közjólétinek számítnának, melyben az erdészet csak kivitelező.

Fontos lenne a galériaerdők telepítése, főképp a balatoni vízgyűjtő terület vízfolyásai mentén. A kezeletlen szántóföldek hatalmas hordaléktömegét, lemosott vegyianyagait ezek felfognák és segítenék a Balaton védelmét.

Összefoglalva mondandómat, távlati feladatainkat tekintve át kell gondolni jövőbeli ténykedéseinket, a reális méreteket meghatározva azokhoz igazítva szervezeteinket, hivatali és miniszteriális apparátusunkat, propagandánkat, szakemberképzésünket, társadalmi összeköttetéseinket. Fontos a társmiszteriumokkal való egyeztetés, hogy mindenki előtt nyilvánvalóak legyenek törekvéseink, szakmai vállalásaink és ezzel összefüggő lehetőségeink.

Ezeket elvégezve bízunk benne, hogy szakmánk a társadalom megbecsült része lesz, és a társadalomban tudatosodik, hogy munkánk milyen nagy társadalmi igényt fejt ki országunk érdekében.

Cebe Zoltán

erdőmérnök, ny. főerdőfelügyelő